

Emne: Forbrugere og landmænd har brug for gennemsigtighed i fødevarerektoren for alle generationer af genetisk modificerede organismer. Hvad er fødevarerministerens holdning til feltet?

6. marts 2025

Kære Minister for fødevarer, landbrug og fiskeri, Jacob Jensen

Vi følger med stigende bekymring processerne i forbindelse med lovgivning for nye genomiske teknikker i de forberedende organer i EU's Rådet for Landbrug og Fiskeri (AGRIFISH) - herunder især den manglende udveksling af oplysninger om sporbarhed og forbrugermærkning på NGT-planter i fremtiden.

- **Har ministeren mulighed for at præcisere, om du støtter forbrugernes ret til at træffe velinformerede beslutninger ved at sikre, at nye genomiske teknikker stadig mærkes og spores gennem hele fødevarerkæden?**
- **Vil du gøre mærkning og sporbarhed til nøglekriterier for at støtte op om Rådets tekst?**

Afskaffelse af mærkning skader landmænd, forbrugere og fødevarerektoren

Forbrugernes ret til at træffe velinformerede beslutninger om hvilken type fødevarer de ønsker at indtage, er nedfældet i EU-traktaten (artikel 169, stk.1)¹ og i den generelle fødevarerlov.² Forbrugerne har i dag en generel tillid i forhold til de informationer, der findes om risici på etiketterne på deres fødevarer og produkter.

Indtil videre er alle generationer af GMO'er omfattet af EU-forordning 1829/2003, hvoraf det fremgår det krav, at alle fødevarer med genmodificerede ingredienser skal mærkes. I Rådets nuværende tekst foreslås det derimod at afskaffe denne ret for forbrugerne i kategorien »nye genomiske teknikker«.

Men forbrugerne ønsker gennemsigtighed i forhold til forskellige aspekter af deres fødevarer, for eksempel dyrevelfærd, miljø samt kvalitet. Retten til frit at kunne vælge

¹ Forbrugernes ret til at blive informeret er nedfældet i traktaten om Den Europæiske Union: "In order to promote the interests of consumers and to ensure a high level of consumer protection, the Union shall contribute to protecting the health, safety and economic interests of consumers, as well as to promoting their right to information, education and to organise themselves in order to safeguard their interests." (Article 169(1) Treaty of the European Union).

² EU's generelle fødevarerlov supplerer artikel 169, stk.1, i traktaten om Den Europæiske Union: "In order to ensure the safety of food, it is necessary to consider all aspects of the food production chain as a continuum from and including primary production and the production of animal feed up to and including sale or supply of food to the consumer because each element may have a potential impact on food safety." (Regulation (EC) 178/2002 (recital 12)) og: "Food law shall aim at the protection of the interests of consumers and shall provide a basis for consumers to make informed choices in relation to the foods they consume." (Article 8 (1) of Regulation (EC) 178/2002).

omfatter produktets sundhedsrisici, etiske og personlige værdier. Fødevarer er dybt forbundne med vaner og følelser, og vi mennesker bliver meget følelsesmæssigt berørt, når der træffes beslutninger hen over hovedet på os, uden en mulighed for at kunne orientere os først - og således på en måde bag vores ryg. Meningsmålinger bekræfter dette.³

Konsekvenserne af at afskaffe mærkning i hele fødevarekæden - fra frøet til fødevarer på hylden - fratager forbrugerne denne vigtige ret til information. Men også for landmænd, som ikke længere vil kunne vide, hvad der sker på deres nabos marker. Kombineret med den planlagte afskaffelse af krav om sporbarhed i lovforslaget, vil enhver overvågning af uforudsete påvirkninger af naturen blive umulig.⁴

Sporbarhed er afgørende for landmænd, fødevaresektoren og for patenter

Sporbarhed i hele værdikæden er afgørende, ikke kun for den økologiske sektor, men også for den konventionelle og den GMO-fri sektor, samt for produkter, der er beskyttet af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser. Positionen for landmænd, forarbejdningsvirksomheder og distributører, der er aktive på fødevaremarkedet, afhænger af forbrugernes tillid til fødevarer og produkter.

Fjernelse af sporbarhed vil helt sikkert underminere både et veletableret internt marked og eksportmarkedet, samt true den økonomiske model for millioner af konventionelle og GMO-fri landmænd, der allerede kæmper for at erhverve sig en anstændig indkomst, som det blandt andet blev påpeget ved de mange landmandsprotester i 2024.

Et stort antal medlemsstater har derudover udtrykt bekymring over patenter, der vil komme til at dække nye genomiske teknikker, de afledte produkter heraf, og ejerskab af genetisk information. Disse bekymringer deles af landmændene, som vil miste retten til at bruge - eller genbruge - deres frø i tilfælde af kontaminering, eller på grund af bestemmelsen i direktiv 98/44/EF (artikel 9), der tillader en udvidelse af patenter til at omfatte genetisk information i konventionelt forædlede frø.

Den samme bestemmelse kan også gælde for små- og mellemstore frøvirksomheder, som vil blive holdt tilbage i deres innovation på baggrund af patenter, der ejes af nogle få store multinationale selskaber. **Sporbarhed i overensstemmelse med forordning 1829/2003 og 1930/2004** (forpligtelsen til at offentliggøre identifikations- og adskilleelsesprocesserne for GMO'er), **er i øjeblikket den eneste beskyttelse, der findes for landmænd og forædlere mod patent krænkelssager.**

³ Holland: <https://www.rathenau.nl/sites/default/files/2023-04/Rapport%20Editing%20under%20provision.pdf>

Østrig: <https://www.handelsverband.at/presse/presseaussendungen/neue-gentechnik/>

Tyskland <https://www.bfr.bund.de/cm/343/verbrauchervotum-genome-editing.pdf>

⁴ Regulation 1830/2004 states in recital 3: *Traceability requirements for GMOs should facilitate both the withdrawal of products where unforeseen adverse effects on human health, animal health or the environment, including ecosystems, are established, and the targeting of monitoring to examine potential effects on, in particular, the environment. Traceability should also facilitate the implementation of risk management measures in accordance with the precautionary principle.*

Både hvis der sker utilsigtet kontaminering af deres marker og frø og ved misbrug af patentlovgivningen, til at kræve patenter på konventionelle frø. Hvis man fjerner sporbarhedsforpligtelserne, vil landmænd samt små- og mellemstore frøfirmaer således være helt ubeskyttede og ude af stand til at bevise, at de ikke har brugt en patenteret opfindelse, i tilfælde af en krænkersag. Det vil hovedsageligt være udviklerne af de nye GMO-frø, der har gavn af dette.

Tak på forhånd for dit svar, som vi har tænkt os at offentliggøre.

Med Venlig Hilsen,

Klaus Loehr-Petersen, Foreningen for Biodynamisk Jordbrug
Martine Seedorff, Københavns Fødevarerfællesskab
June Rebekka Bresson, Miljøbevægelsen NOAH

Kontakt:

Klaus : info@biodynamisk.dk

Martine: bestyrelse@kbhff.dk

June: june@noah.dk